

Riktlinjer för tillsyn i fristående förskola samt insyn i fristående grundskola och fritidshem.

Sammanfattning

Den 23 september 2015 fattade barn- och utbildningsnämnden beslut om nya riktlinjer för tillsyn av fristående förskola och enskild pedagogisk omsorg. (BUN/2015:691 § 116). På grund av förändringar i skollagen den 1 januari 2019 föreslår förvaltningen att nämnden gör vissa förändringar i kommunens tidigare riktlinjer och har därför tagit fram nya riktlinjer för barn- och utbildningsnämndens tillsyn och insyn i fristående verksamheter. Förändringarna gäller bland annat krav på huvudmannens insikt och lämplighet.

Riktlinjer för tillsyn av enskild pedagogisk omsorg finns i ett separat dokument och omfattas inte av förändringarna i skollagen (BUN/2018:1126).

Det övergripande syftet med tillsyn är att höja kvaliteten i den verksamhet som granskas. Utgångspunkten för myndigheten som bedriver tillsyn ska vara att se till att de fristående verksamheterna håller god kvalitet i enlighet med skollagen och läroplanen.

De fristående förskolorna ska besökas för tillsyn regelbundet var tredje år samt vid tillfälle när förvaltningen bedömer att det finns skäl på grund av klagomål. Nystartad verksamhet ska besökas inom sex månader från det att verksamheten startar.

Vid varje enskild tillsyn skrivs en rapport som kan resultera i antingen ett ingripande eller ett konstaterande om att kvalitetsaspekterna är uppfyllda.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att anta riktlinjer för tillsyn och insyn i fristående verksamheter. De tidigare riktlinjerna upphör att gälla den 1 januari 2019.

Bakgrund

På grund av förändringar i 2 kap. 5 § skollagen den 1 januari 2019 föreslår förvaltningen att barn- och utbildningsnämnden gör vissa förändringar i kommunens tidigare riktlinjer för tillsyn av fristående förskolor och insyn i fristående verksamheter. I samband med det finns riktlinjerna av fristående förskola och enskild pedagogisk omsorg i två separata dokument.

De kommuner som lyckats bäst i sin myndighetsutövning är de som vid sidan av regelbundna tillsynsbesök har samverkansträffar med de fristående huvudmännen då en nära dialog skapar ett förtroendefullt samarbete. Huvudmännen bjuds in för att informeras om bland annat förändringar i regelverk och budget samt tillsynsområden som identifierats som utvecklingsområden för flera verksamheter i samband med tillsyn.

Syftet med riktlinjerna för tillsyn och insyn är att ge förvaltningen en övergripande inriktning för hur arbetet ska organiseras och följas upp. Nämnden beslutar om frekvens, rapporteringsstruktur och anger inriktningen på innehållet. Tillsyn innebär myndighetsutövning och följs årligen upp i nämndens internkontrollplan och redovisas i nämndens verksamhetsberättelse.

Tillsyn

Det övergripande syftet med tillsyn är att höja kvaliteten i den verksamhet som granskas. Utgångspunkten för myndigheten som bedriver tillsynen ska vara att se till att de fristående verksamheterna håller god kvalitet i enlighet med skollagen och läroplanen. Kommunen har inte rätt att ställa egna krav, som inte sammanfaller med lagstiftningen som är aktuell för de fristående verksamheterna. Tillsyn av fristående förskolor sker var tredje år. Tillsyn kan genomföras både föranmält och oanmält.

Verksamhet som avses i 26 kap. 4 § skollagen står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Vid tillsynen ska kommunen enligt skollagen kontrollera om verksamheten som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter samt inom ramen för tillsynen i förebyggande syfte lämna råd och vägledning.

Klagomål

Om en anmälan om klagomål som berör en fristående förskola kommer in till barn- och utbildningsförvaltningen i Solna, kommer klagomålet, om det inte har anmälts till berörd huvudman, att överlämnas till huvudmannen för den fristående förskolan eller den enskilda pedagogiska omsorgen. Förvaltningen kan även göra bedömningen att följa upp huvudmannens hantering av klagomålet beroende på uppgifternas art.

Innehåll

Förvaltningen ansvarar för hur tillsynerna genomförs. Som grund för bedömningen granskas dokument som är relevanta för verksamheten, registerkontroll av personal anställd de senaste 12 månaderna, resultat på brukarundersökning, intervju med vårdnadshavare, legitimerade förskollärare, förskolechef. samt ett möte med huvudmannen cirka en vecka efter tillsynsbesöket.

För att förvaltningen ska kunna bilda sig en uppfattning om kvaliteten ska tillsynsbesöket observationer i verksamheten göras. Tillsynsbesöket varar en heldag.

Fokus vid tillsynsbesöket är att titta på barnens situation på förskolan utifrån skollagen och förskolans läroplan.

Observationerna i verksamheten handlar bland annat om samspelet mellan barn och vuxna och barn och barn samt om barnen känner trygghet och tillit till verksamheten. Det handlar också om hur barnen enskilt och i grupp utmanas till utveckling och lärande i undervisningssituationer.

Vid tillsynsbesöken ska förvaltningen förvissa sig om att förskolans ute- och inomhusmiljö är trygg och säker samt att den möjliggör en varierad verksamhet som stödjer såväl enskilda barns som gruppens utvecklings- och lärandeprocesser.

Utifrån iakttagelser vid besöken samt för tillsynen relevanta handlingar ska en bedömning göras om verksamheten uppfyller kraven i skollagen och läroplanen. I de fall brister konstateras och åtgärder behöver vidtas ska verksamheten uppmanas att redovisa enligt beslutad anmärkning eller beslutat föreläggande, 26 kap. skollagen.

Huvudmannen

Från den 1 januari 2019 förändras kraven på huvudmannen, dessa nya krav gäller både vid godkännande av huvudman samt fortlöpande vid tillsyn för huvudmän med godkännande beslutade innan förändringarna träder ikraft.

Vid tillsynen följs det även upp att huvudmannen uppfyller kraven i 2 kap. 5 § skollagen:

- genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
- har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
- i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare följs det upp att den enskilde i övrigt bedöms vara lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § 1–4 bedöms vara lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Frekvens

De fristående förskolorna ska besökas för tillsyn regelbundet var tredje år samt vid tillfälle när förvaltningen bedömer att det finns skäl på grund av klagomål. Nystartad verksamhet ska besökas inom sex månader från det att verksamheten startat.

Rapportering

Vid varje enskild tillsyn skrivs en rapport som kan resultera i antingen ett ingripande eller ett konstaterande att verksamheten uppfyller kraven i skollagen, läroplanen eller annan relevant lagstiftning. En sammanställning och analys av läget på de fristående förskolorna ska ingå i nämndens årsredovisning.

Ingripanden vid tillsyn

Om det vid tillsyn framkommer brister i verksamheten utifrån skollagen, läroplanen eller annan relevant lagstiftning kan nämnden besluta om ingripande i form av anmärkning, föreläggande, föreläggande med vite, återkallelse eller tillfälligt verksamhetsförbud. Nämnden kan under vissa förutsättningar även avstå från ingripande.

1. Föreläggande

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som är uppgiftsskyldig enligt 26 kap. 7 § skollagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 7 § andra stycket att fullgöra sin skyldighet. (26 kap. 8 § skollagen)

En tillsynsmyndighet får förelägga en huvudman som enligt skollagen står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande enligt detta kapitel får förenas med vite. (26 kap. 27 § skollagen)

2. Anmärkning

En tillsynsmyndighet får istället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som enligt skollagen står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten. (26 kap. 11 § skollagen)

3. Avstående från ingripande

En tillsynsmyndighet får avstå från att ingripa om:

- 1. överträdelserna är ringa*
  - 2. den vars verksamhet som granskas vidtar nödvändig rättelse, eller*
  - 3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.*
- (26 kap. 12 § skollagen)*

4. Återkallelse av godkännande

En tillsynsmyndighet får återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, om

- 1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och*
  - 2. missförhållandet är allvarligt.*
- (26 kap. 13 § skollagen)*

Ett godkännande av en enskild som huvudman inom skolväsendet får återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1 och 2, tredje stycket och 6 § skollagen.

(26 kap. 14 § skollagen)

Återkallelse enligt 13 § får beslutas även om rättelse skett vid

prövningstillfället, om det kan befaras att det på nytt kommer att uppstå sådana missförhållanden som utgör grund för återkallelse.
(26 kap. 15 § skollagen)

Tillsynsmyndigheten får besluta om att beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft.
(26 kap. 16 § skollagen)

5. Tillfälligt verksamhetsförbud

Om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse enligt 13 § (...) kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare. Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader.
(26 kap. 18 § skollagen)

Insyn

Fristående skolor står under Skolinspektionens tillsyn. Kommunen kan inte tvinga de fristående skolorna att delta i uppföljning och utvärdering, det finns däremot inget hinder för att kommunen erbjuder de fristående förskolorna att delta. När det gäller den kommunala insynen har den alltså en svagare reglering i skollagen. Att regelbundet träffa huvudmännen för de fristående skolorna och informera och diskutera verksamheten och dess resultat är dock en viktig del av den kommunala insynen. För att systematisera insynen ska den följas upp inom ramen för nämndens internkontrollplan.

Innan en enskild huvudman startar utbildning inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola eller fritidshem som anordnas vid en skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola ska samråd om den kommande verksamheten ske mellan den enskilde och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Den enskilde huvudmannen ansvarar för att samrådet dokumenteras. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller gymnasiesärskola, ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet.
(2 kap. 6 § skollagen)

Klagomål

Klagomål som berör huvudmän för fristående skolor ska anmälas till Skolinspektionen då det är den myndigheten som har tillsynsansvaret över de fristående skolorna.

Innehåll och rapportering

Förvaltningen kontrollerar alla utförarens ekonomiska ställning och säkerställer att de är seriösa och trovärdiga. Detta rapporteras till nämnden i samband med delårsrapporter per april och augusti samt i årsredovisning.

Förvaltningen följer även den offentliga statistiken på de fristående skolornas förutsättningar och måluppfyllelse, såsom meritvärden och resultat på nationella prov.

Via stadens klagomålshantering kvalitetssäkras att klagomål som berör fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg och handläggs av förvaltningen. Klagomål

som kommer in till förvaltningen via telefon, e-post, brev eller på annat sätt, och behöver utredas, diarieförs i klagomålshanteringen.

Maria Rönberg
Administrativ chef

Marielouice Strömqvist
Handläggare